

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroško ulice št. 5. — Delalniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oglasila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 3 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Presvetli cesar delegacijam.

Vsako leto se zberejo tako imenovane delegacije, da sklenejo, koliko sme skupna avstro-ogerska vlada potrositi za skupne državne zadeve, namreč za vojsko, finance in zunanje zadeve. Eno leto zborujejo delegacije na Dunaju, drugo leto v Pešti. 60 poslancev voli v delegacijo avstrijski državni zbor in 60 ogerski. Letos so delegacije zbrane na Dunaju. Vlada je predložila kot skupno potrebščino proračun v znesku z 161,185.025 fl.

Pri vsprejemu ogerske in avstrijske delegacije so presvetli cesar spregovorili te-le znamenite besede: »Zahvaljujem se za izraze zveste udanosti. V zadnjem letu je položaj na vzhodu vzbujal mnogo skrbi, katere pa so velesile odstranile s skupnim postopanjem. Evropsko soglasje se je pokazalo kot mogočen faktor v vzhodnih zmešnjavah, in četudi ni moglo preprečiti obžalovanja vredne vojske med Turčijo in Grško, vendar se je njegovemu trudu posrečilo, da je bila ta vojska omejena in posredovanjem držav končana. Naloga evropskega soglasja je sedaj, da uravná razmere na Kreti, ki pod oblastjo turškega sultana dobi obširno samoupravo in zagotovilo boljše bodočnosti. Z zadovoljstvom naglašam, da so naše razmere do vseh držav najboljše. Vedno je še zveza z Nemčijo in Italijo trdna podlaga naši politiki. Da to podlago ohrani in utrdi, je vedna skrb moje vlade. Gotovost miru pa še pomnožuje in zagotavlja prijateljsko razmerje do ruske države. Mnogi moji sestanki z ruskim carjem so me prepričali o soglasju z Rusijo ter utrdili medsebojno zaupanje, ki more biti le koristno za bodočnost. Z veseljem se spominjam obiska Nj. veličanstva nemškega cesarja, mojega zvestega prijatelja in zaveznika, tukaj na Dunaju in v Pešti. Istotako se hvaležno spominjam svojega lanskega bivanja v Rumuniji in obiska Nj. veličanstev kralja in kraljice rumunske. Glavna naloga moje vlade bode tudi v prihodnje, da varuje koristi evropskega miru ter upam, da smemo mirno zreti v prihodnost. Vojna uprava se je tudi letos ozirala pri svojih zahtevah na gospodarski in finančni položaj države, akoravno so spomladi razni dogodki zahtevali hitrejšo izpopolnitev vojnih priprav, katere so se že izvršile ali pričele. Te priprave pa so se vršile v gotovem okvirju, s katerim se ujema vojni proračun za leto 1898. Vsled enakomernega gospodarskega napredka bodeta Bosna in Hercegovina tudi prihodnje leto potrebščino pokrili s svojimi dohodki. Izročam predloge moje vlade vaši znani previdnosti in rodoljubni požrtvovalnosti, želim vam najboljši uspeh ter vas srčno pozdravljam.«

Iz državnega zbora.

Državne podpore in nova podpredsednika.

Silni viharji so se v zbornici plegli. Govori se, da so levičarji sprevideli, da z divjim postopanjem ničesar ne dosežejo; da je pa tudi vlada pripravljena, nekoliko v jezikovnem vprašanju odjenjati, to pa v porazumljenju s Čehi. Radi tega tudi niso levičarji zadnje dni pretečenega tedna več zahtevali nobenega glasovanja po imenih. Ali svojih dolgih in dolgočasnih govorov še nočejo popustiti. V zbornici se razpravlja že čudno dolgo o podporah, katere naj država podeli tistim okrajem, ki so vsled groznih nalivov pretečeno poletje silno poškodovani. Vlada je voljna v ta namen darovati okoli 9 milijonov državne podpore. Ta denar bi se bil tudi že davno razdelil, ako ne bi manjšina s svojimi raznovrstnimi predlogi in govori cele stvari zavlekla.

Finančni minister Bilinski je v petek tudi naravnost očital manjšini, da je ona kriva, da se te podpore ne morejo razdeliti. Meseca septembra je bil finančni minister v nekem kraju, ki je silno škodovan po povodnji. »Ljudje so to zvedeli in misli, finančni minister ima vse žepe napolnjene z denarji, ter so me prosili, naj jim pomagam. Obljubil sem jim, da meseca oktobra dobite gotovo podporo. Toda ostal sem na lažeh; vlada ne more in ne sme dajati podpore, ker državni zbor v to ne privoli. Leta 1883. so se enake vremenske nesreče zgodile na Tirolskem. Takrat je šlo nagleje s pomočjo; dne 16. februarja je vlada predložila državnemu zboru zakon zastran podpor in dne 20. februarja je bila postava sklenjena.« Očividno je torej, da s temi praznimi govori v zbornici se le čas trati; a tega ni kriva ne vlada, ne slovanska večina državnega zbora, temveč nasprotniki, ki so sicer v manjšini, pa s svojimi zvijačami celo stvar zadržujejo.

V sredo, dne 27. novembra, se je vršila volitev prvega podpredsednika za državni zbor namesto prejšnjega podpredsednika Abrahamoviča, ki je bil izvoljen v predsednika. V prvega podpredsednika je izvoljen dozdajšnji drugi podpredsednik, dr. Kramar. Dne 22. novembra se je vršila volitev drugega podpredsednika. Na to mesto se je poklical dr. Fuchs, izvrsten katoliški Nemec s Solnograškega, ki je naklonjen tudi Slovanom. Nemški liberalci in tudi krščanski socialisti se niso hoteli volitve udeleževati, ali so pa oddali prazne listke. Večina je veselo pozdravila izid te volitve, a nemški liberalci in krščanski socialisti so izbežali iz zbornice.

Pogodba z Ogersko.

Proračunski odsek je dovršil svojo nalogo in po večini glasov sklenil, naj se napravi z Ogersko za eno leto začasna pogodba na tak način, kakoršna je bila skozi zadnjih 10 let. K temu sklepu je pa priloženih

še 28 raznih predlogov, katere so stavili v proračunskem odseku manjšine, pa so se v odseku odklonili; a v zbornici se bo o njih moralo razpravljati. Kako dolgo bodo trajale te razprave, ali se bo stvar mogla dognati v državnem zboru še letos, je danes še negotovo.

Vlada je izjavila, da sme na podlagi § 14 državnih osnovnih zakonov sama skleniti to pogodbo, če državni zbor ne bi v to privolil. Pogodba se sklene z Ogersko na eno leto na vsak način, bodisi že da se stvar v zbornici dožene ali ne. Proračunski odsek, oziroma njegova večina priznava v svojem poročilu na zbornico, da je dozdajšnja pogodba z Ogersko Avstriji na škodo. Vendar predlaga z ozirom nato, da jo tirja državna potreba, naj ostaneta Avstrija in Ogersko v skupni zvezi, da se ta pogodba za eno leto začasno sklene, med tem pa naj se pripravi nova pravičnejša pogodba.

Novi zatožbi proti ministerstvu in neveljavna volitev.

Na dnevnem redu državnega zbora sta še dve zatožbi ministerstva. Ena zatožba se je vložila radi nepostavnih volitev v državni zbor, ki so se vršile v Galiciji; druga pa zavoljo tega, ker je vlada brez dovoljenja državnega zbora dovolila, na podlagi § 14 državnih osnovnih postav premije za izvažanje sladkorja.

Kmalu se bo državni zbor pečal z izvolitvijo nemškega pruskega poslanca Wolfa. Češki poslanec dr. Dyk je v imenu legitimacijskega odseka moral preiskati to volitev, zoper katero se je vložil ugovor. Poročevalec priporoča, naj se Wolfova izvolitev razveljavi ter ta kričač pošlje domov in na njegovo mesto naj se pokliče v državni zbor Wolfov nasprotni kandidat Halwich.

Dne 22. novembra je nemški kmečki poslanec iz Gornje Avstrije, Plass, oistro prijel nemške liberalce, ker so oni s svojim vednim glasovanjem po imenih zakrivili, da ubogo ljudstvo tako dolgo ne dobi nikake podpore vsled hudih povodenj. Ali kaj se brigajo nemški liberalci za ubogo ljudstvo; njim je mar le za to, da pridejo zopet na krmilo.

Kako se Spodnji Štajar pripravlja za Pruse.

(Dalje.)

Za časniki nam je pogovoriti nemške časopise. Po kmečkih hišah jih sicer ne bode lahko najti, ali po stanovanjih naših slovenskih odvetnikov, učiteljev, trgovcev jih je vse polno. Tukaj vidimo n. pr. »Gartenlaube«, »Illustrierte Welt«, »Zur guten Stunde«, tu in tam »Deutscher Hausschatz«, časopisa »Dom in svet« pa ne. »Deutscher Hausschatz« je vendar dober časopis, utegne nam kdo odvrniti; dober je, ker ne podkopa katoliške vere, kakor prvi trije, marveč v popolnem soglasju z njo uči in zabavlja, ali slovenski, avstrijski ni. Nemško časopisje je danes popolnoma v rokah podjetnikov Nemčije; niti jeden izmed najnavadnih in najbolj razširjenih ni avstrijski, in kolikokrat se je pri nas v Avstriji tako podjetje osnovalo, tolikokrat ga je bilo kmalu konec, ker so ga pruski nemški časopisi in menda tudi denarci izpodrinili. Ti nemški časopisi, in če so tudi katoliški, pač le snov izbirajo in vse presojajo z nemškega stališča, in potemtakem čitatelje seznanjajo pred vsem z nemškimi umetniki, z nemškimi umetnicami, z nemškimi kraji i. t. d.; in to se razume samo ob sebi, ker izhajajo v prvi vrsti za Nemčijo, in v drugi vrsti, da bi Avstrijo ponemčili. Tudi katoliški časopisi z ozirom na zadnjo svrhu menda niso popolnoma nedolžni; saj vidimo pri naših avstrijskih katoliških Nemcih,

da jim stoji narodnost više od krščanske pravice; ali ni po vseslovenskem shodu, ki je v svojih zahtevah bil vendar tako skromen, da ni mogel biti bolje, rekel največji avstrijski nemški konservativni časnik, da so naše zahteve tako brezmerne, da smo si vsled njih iz dotedanjih prijateljev naredili sovražnike? Kaj naj rečemo o nekatoliških časopisih, ki so ali protestantski ali brezverski, kar je sicer skoro jedno in isto! Letošnje poletje razposiljalo je upravništvo časopisa »Zur guten Stunde« po kmetih vabila k naročevanju, na katerih se je videlo v veliki sliki, kako so naši avstrijski pruski poslanci letos v Hebu s tremi prsti zaprilegli, da ostanejo Nemčiji zvesti do smrti. In taka roba naj je hrana našemu ljudstvu!

Časopis, ki se čita po naših hišah, ima biti v soglasju z našo vero, ima biti avstrijski in slovenski, in tak časopis je »Dom in svet«; izbire nam ni treba, ker je tako dober, da smo lahko z njim zadovoljni. Kar se tiče časopisov za posebne stroke ali za mladino, smo tudi tako preskrbljeni, da nam ni treba nemških; za kmetijstvo n. pr. imamo več listov, izmed katerih »Kmetovalca« noben nemški ne presega; za glasbo izhaja »Cerkveni glasbenik«, mladini ustrežata »Vrtec« in »Angelček« i. t. d.; le za obrtniški stan naj se še kaj izvrstnega začnjenja izdajati.

Prusaki dobro vedó, da naše ljudstvo rado čita, vedó pa tudi, da je ubogo. Zato so osnovali po Spodnjem Štajarju tu in tam, kakor n. pr. pri Sv. Ilju v Slov. gor. ljudske knjižnice ali »Volksbüchereien«, kakor je imenujejo, iz katerih Slovenci nemške knjige lahko dobavljajo na posodo zastoj. V teh knjižnicah je zbran najhujši strup. Svrha jim je, Slovence poprusiti. Tu je torej vse protislovensko, protiaustrijsko, pa tudi protiversko, ker sovražniki naši dobro vedó, da Slovence najlažje za se pridobé, ako mu podkopljajo vero. Da našemu ljudstvu po nemških knjigah ni mnogo dobrega pridobiti, spoznamo lahko iz besed nemškega protestantskega učenjaka Gervina, ki je poznal nemške knjige kakor malokteri, in umrl l. 1871; rekel je: »V naši književnosti ga ni imenitnega moža, ki bi ne bil okóv veroizpovedovanja se otresele«. Izogibajte se torej nemških knjižnic, kakor okužene hiše, pustite pa tudi nemške časopise in nemške časnike pri miru, zato pa snujte slovenska bralna društva s knjižnicami, kjer vam pride zdravo berilo najceneje, in pristopajte »Družbi sv. Mohorja« oziroma k »Matici«!

Naj nam je dovoljeno, da pri tej priliki semkaj postavimo par besedic za naše pisatelje, ki nas zalagajo s povestmi, pa tudi za one, ki imajo dar božji, da bi take lahko pisali. Prvič, povesti je v nas Slovencih vse premalo, namreč povesti za ljudstvo. Če bo naš narod mnogo čital, ne bo izgubljen; kaj pa čita rajši od povesti? Drugič, naj se naši pisatelji lotijo snovi iz slovenske zgodovine. To je dandanes že mogoče, ker je naše zgodovine za največjo silo izkopane, pa tudi prepotrebno, ker nam z ozirom na nevarni politični položaj več ne zadošča, ako se nam podajajo vedno in vedno, in to le na navadnih dogodkih npravnih nauki kakor »Ne kradi«, »Ne bodi prepirljiv« i. dr.; ampak iz lastne zgodovine ven naj se narod ogreva za razne idejale, bodisi narodne, bodisi npravne, bodisi verske. Ko bi se nam oglasil kak Šenoa ali Trebizsky! To bi naše ljudstvo čitalo, to bi ga dramilo, to bi ga navduševalo! Mnogo talentov je med Slovenci, ali ta spi, drugi pa se obrablja za prazno in celo škodljivo stvar, kakor nam kaže ničvredna knjiga, ki je pred kratkim zagledala beli dan pod naslovom: »O te ženske!«. Ali ni škoda časa in moči! Ali bi naj narod slovenski izgubil še te vrline, katere ima? Položaj naš je takšen, da ima vse, kar se v nas piše leposlovnega, imeti namen, da narod